



Kollektivtrafikken skal være for alle

Siden 2021 har økt bevegelsesfrihet for mennesker med funksjonsnedsettelse vært en av Ruters viktigste strategiske mål. Å tenke alle i alt vi gjør skal være del av Ruters DNA.

Hvorfor er temaet vesentlig?

Utestengelse fra kollektivtrafikken er i praksis også utestengelse fra muligheten til å delta i samfunnet. Lik tilgang til transport bidrar dessuten til å utjevne forskjeller. Det gjør at alle kan komme seg på jobb og skole, møte venner og delta i fritidsaktiviteter på lik linje. Derfor må kollektivtrafikken være for alle.

Rapporteringsindikatorer

Egendefinert indikator: Opplevd bevegelsesfrihet for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Ruter har tradisjonelt jobbet for å få flest mulig dit de skal, effektivt og miljøvennlig. De siste årene har vi utvidet perspektivet: Vi skal skape tjenester som fungerer for alle, uavhengig av funksjonsnivå, kjønn, alder, etnisitet, religion eller økonomi.

For å få det til må vi gjøre noe mer gjennomgripende enn å lappe på et system som er rigget slik at mange faller utenfor. Da må vi endre oss. Og den viktigste endringen sitter i hodet. Vi må jobbe med kultur, bevissthet og interne prosesser, i tillegg til teknologi og fysisk infrastruktur.

Siden 2020 har Ruter jobbet med kunnskapsheving og bevisstgjøring gjennom det omfattende prosjektet Bærekraftig bevegelsesfrihet for alle, i samarbeid med Norges Handikapforbund.

- Å tenke alle i alt vi gjør skal bli en del av vårt DNA, en selvfølgelig tanke i alt vi gjør og utvikler.
- Vi skal se på mangfold som en styrke og et fantastisk utgangspunkt for innovasjon.
- Vi skal bli enda bedre til å ta dem som opplever utenforskap med på råd og samskaping.
- Vi skal justere egne arbeidsprosesser og ta med oss denne innsikten inn i alle utviklingsprosjekter – fra starten.

Bare slik kan vi skape tjenester som favner alle.

Nesten

300

mennesker har deltatt på «Mind the Gap»

«Mind the Gap»

Vårt viktigste verktøy for å skape bevissthet har vært kurskonseptet «Mind the Gap» – utviklet i samarbeid med det sterke fagmiljøet i Norges Handikapforbund.

På kurset får deltakerne blant annet være med «funkiscoacher» på reise, og oppleve Ruters tilbud gjennom øynene til mennesker med funksjonsnedsettelse. Deltakerne får også selv kjenne på kroppen hvordan det er å reise med en funksjonsnedsettelse, ved å reise alene på bussen i rullestol.

«Mind the Gap» har satt spor hos mange, og er så vellykket at Handikapforbundet tar det med seg videre til andre samarbeidspartnere.

Konkrete mål

Parallelt med «Mind the Gap» har prosjektet jobbet med bevisstgjøring og kunnskapsheving direkte i alle avdelinger og gjennom alle kanaler for internkommunikasjon.

Hver avdeling har satt egne mål for hva de skal endre eller oppnå, for å bidra til at fremtidens kollektivtrafikk kan brukes av alle.

Fra 2021 er økt bevegelsesfrihet for personer med en funksjonsnedsettelse ett av Ruters viktigste strategiske mål. Siden november samme år har spørsmål knyttet til opplevd bevegelsesfrihet for funksjonshemmede vært inkludert i Ruters jevnlig kundundersøkelse (MIS).

Ruter følger en indeks, og i 2022 var målet 40. Dette nådde vi ikke, og havnet på 38. I 2023 er målet 42, og vi tror vi kommer til å nå det på grunn av nytt bussmateriell i Indre by, stadig flere nye trikker i drift og bedre sjåføropplæring spesielt rettet mot de gruppene som opplever de største barrierene ved å ta kollektivt.



Foto: Viken fylkeskommune / Rakel-Marie Hansen

«Det var en skikkelig aha-opplevelse. Det må jeg bare innrømme. Det er mye man ikke tenker på som funksjonsfrisk.»

*Olav Skinnes,
fylkesråd for samferdsel i Viken*



Foto: Ruter As / Øystein Dahl Johansen

«Selv fikk jeg erfare hvor mye stress og utrygghet en synshemmet opplever i møtet med kollektivtrafikken. Det gjorde inntrykk.»

*Bernt Reitan Jenssen,
administrerende direktør i Ruter*

Fra regelfokus til kundefokus

Internt er endringen markant. Vi opplever at organisasjonen har beveget seg fra et regelfokus til kundefokus. Før spurte vi oss: Har vi oppfylt alle regler for universell utforming? I dag spør vi oss isteden: Oppfyller vi kundens ønsker og behov?

Da sier vi oss ikke fornøyd med å sikre at alle busser har rullestolramper, slik kravet er. Vi jobber videre for å sikre at manuelle ramper erstattes av automatiske i nye kontrakter, fordi kundeinnsikten forteller oss hvor viktig det er for funksjonshemmede å kunne reise selvstendig.

Dette omstillingsarbeidet hjelper oss med å realisere et annet viktig mål vi har definert for fremtiden, om mer persontilpasset kollektivtransport.

Prosjektet avsluttet

Bærekraftig bevegelsesfrihet for alle ble avsluttet som prosjekt i 2022. Ansvaret for å følge opp er nå overført til linjen. For reell endring skjer først når dette blir en del av Ruters DNA, av ryggmargsrefleks. Dit er vi på god vei.

Vi opplever at Ruter som organisasjon er endret i kjølvannet av prosjektet. Bevisstheten i organisasjonen om hvorfor det er viktig å tenke alle i alt vi gjør, og hva det innebærer i praksis, er høy. At kunnskapen nå er integrert i flere prosesser, prosedyrer og opplæringsystemer bidrar til å forankre bærekraftig bevegelsesfrihet for alle i selve Ruters DNA.

Ruters årsrapport 2022 er gjennomsyret av fortellinger om hva ulike avdelinger har bidratt med for å sikre at fremtidens kollektivtrafikk er for alle. Det er nytt.

Tar på ledertrøya

Vi i Ruter ønsker nå å ta på oss ledertrøya og inspirere hele samferdselssektoren til å bruke den makten og muligheten vi har til å bidra til et samfunn der alle kan delta på lik linje.

Derfor har vi jobbet aktivt med påvirkning og har i 2022 deltatt på flere konferanser i inn- og utland der bærekraftig bevegelsesfrihet for alle har vært tema.

Trikken er forbildet!

Medvirkning fra dag én i alle prosjekter er nøkkelen til å skape en kollektivtrafikk som kan brukes av alle. Medvirkningsprosessen i regi av Ruter og Sporveien før innkjøpet av Oslos 87 nye, universelt utformede trikker er et eksempel til etterfølgelse. Ruter har for øvrig faste samarbeidsmøter med en rekke brukerorganisasjoner, og involverer i stadig større grad brede kundegrupper på prosjektbasis.

Konkrete tiltak i 2022

Universelt utformede busser

- Automatiske ramper og utvendig linjeannonsering er et standardkrav i alle nye busskontrakter.
- De første bussene med utvendig annonsering ble satt i trafikk i 2019, ved oppstart av Romeriks-kontrakten.
- De første bussene med automatiske ramper ble satt i trafikk 9. januar 2022, ved oppstart av ny Oslo sør-kontrakt.

Universelt utformede trikker

- I årene som kommer vil Oslo få 87 nye, moderne trikker, som alle er universelt utformet.
- Trikkene har lavgulv gjennom hele. Trappene er med andre ord fjernet og gulvet er helt flatt.
- De første trikkene ble testkjørt med passasjerer i Oslo våren 2022.
- Alle de nye trikkene skal være på plass innen 2024.

Universelt utformede øybåter

- De nye el-båtene, som ble satt i trafikk til øyene i 2022, er universelt utformet.
- Blant annet har båtene heis, så kunder med barnevogn eller rullestol kan nyte utsikten fra dekk under overfarten.
- Flere brygger på øyene er også oppgradert til å bli mer tilgjengelige.

Tilgjengelighetsinformasjon i Ruter-appen

- 27. januar 2022 ble Ruterappen oppdatert med tilgjengelighetsinformasjon om stoppesteder.

- Detaljer om avstander, fortauskanter, trapper, ledelinjer med mer, gjør det lettere å planlegge reisen.
- Over 1000 plattformer er pr. Utløpet av 2022 kartlagt og innlemmet i appen. Og flere skal det bli.

Utbedring av T-bane-perronger

- Siden 2020 er flere T-banestasjoner oppgradert med bedre tilgjengelighet.
- I 2022 ble Brynseng T-bane oppgradert og flere andre stasjoner fikk bedre belysning. .
- I perioden 2022 til 2024 skal blant annet stasjonene Høyenhall, Brynseng, Ullevål og Blindern, Holstein, Eiksmarka, Nationaltheatret, Kalbakken, Stovner utbedres.

Utbedring av trikkeholdeplasser

- Ruter og Sporveien samarbeider for å tilpasse holdeplasser til de nye trikkene, og heve standarden og tilgjengeligheten for flere brukergrupper.
- Totalt skal ca. 80 plattformer oppgraderes.
- Ca. 60% av allerede er gjennomført ved utgangen av 2022, arbeidet fortsetter i 2023.
- I tillegg skal Ekebergparken gjøres mer tilgjengelig i 2023.

Kartlegging av status på resterende holdeplasser

- Kartleggingsarbeidet av både bussholdeplasser, trikkeholdeplasser og T-baneperronger som ennå ikke er oppgradert fortsatte i 2022.
- Resultatene skal danne grunnlag for hvor Ruter, Sporveien og andre partnere med ansvar for stoppesteder skal prioritere utbedring, og hva som må gjøres for at kollektivtrafikken skal bli mer tilgjengelig.

Sjåføropplæring: «En buss for alle»

I 2022 har Ruter etablert et nytt konsept for sjåføropplæring: «En buss for alle», som omfatter videoer og annet innhold i den digitale læringsplattformen Motimate. Målet er å gi sjåførene trygghet og kompetanse til å levere på ønsket kundeopplevelse, med utgangspunkt i «Se meg, forstå meg og kommuniser med meg». Målet er at alle sjåførene skal ha gjennomført opplæringen i løpet av 2023.